

TEKNOLOGIYA TA'LIMIDA LOYIHAVIY O'QITISH METODLARI**Yuldosheva Sojida Tuychiyevna****Qarshi davlat universiteti, Pedagogika fakulteti,****Texnologik ta'lim yo'nalishi, 2-kurs, 024-46-guruh talabasi**<https://doi.org/10.5281/zenodo.21215083>**Annotatsiya**

Maqolada texnologiya ta'limida loyihaviy o'qitish metodining mohiyati, uning pedagogik ahamiyati va qo'llanilish xususiyatlari yoritilgan. Loyihaviy o'qitishning bosqichlari, ushbu metoddan foydalanishning didaktik imkoniyatlari, shuningdek o'quvchilarning ijodiy, mustaqil va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilingan. Shuningdek, texnologiya darslarida loyihaviy o'qitishni samarali tashkil etish bo'yicha metodik tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar

Texnologiya ta'limi, loyihaviy o'qitish, pedagogik metod, ijodiy faoliyat, amaliy ko'nikma, o'quv loyihasi, innovatsion ta'lim.

Abstract.

The article examines the essence of the project-based teaching method in technology education, its pedagogical significance, and the features of its application. The stages of project-based learning, the didactic possibilities of using this method, and its role in developing students' creative, independent, and practical skills are analyzed. The article also provides methodological recommendations for effectively organizing project-based teaching in technology lessons.

Keywords:

Technology education, project-based learning, pedagogical method, creative activity, practical skills, educational project, innovative education.

Аннотация.

В статье раскрывается сущность метода проектного обучения в технологическом образовании, его педагогическое значение и особенности применения. Проанализированы этапы проектного обучения, дидактические возможности использования данного метода, а также его роль в развитии у учащихся творческих, самостоятельных и практических навыков. Также разработаны методические рекомендации по эффективной организации проектного обучения на уроках технологии.

Ключевые слова:

Технологическое образование, проектное обучение, педагогический метод, творческая деятельность, практический навык, учебный проект, инновационное образование.

Kirish

Zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarni faqat nazariy bilim olishi yetarli emas, balki ularda mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va amaliy faoliyat ko'nikmalarini shakllantirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu vazifani amalga oshirishda texnologiya ta'limi alohida o'rin egallaydi, chunki mazkur fan o'quvchilarga nazariy bilimlarni amaliyot bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi.

Loyihaviy o'qitish metodi zamonaviy pedagogik texnologiyalar ichida eng samarali va istiqbolli yondashuvlardan biri hisoblanadi. Bu metod o'quvchilarga muayyan muammoni mustaqil aniqlash, uni hal etish yo'llarini izlash va yakuniy mahsulot yoki natijani taqdim etish jarayonida faol ishtirok etish imkonini beradi. Mazkur maqolaning maqsadi texnologiya ta'limida loyihaviy

o‘qitish metodining mazmun-mohiyatini ochib berish hamda uni amaliyotga tatbiq etishning samarali yo‘llarini aniqlashdan iborat.

Asosiy qism

So‘nggi yillarda dunyo ta‘lim tizimida STEAM (fan, texnologiya, muhandislik, san‘at, matematika) yondashuvining keng tarqalishi loyihaviy o‘qitish metodining ahamiyatini yanada oshirmoqda. Texnologiya ta‘limi aynan shu yondashuvning markazida turadi, chunki u nazariy bilimlarni amaliy ko‘nikmalar bilan uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi. Shu sababli loyihaviy o‘qitishni texnologiya darslarida keng qo‘llash zamonaviy ta‘lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Loyihaviy o‘qitish metodining mohiyati

Loyihaviy o‘qitish metodi — o‘quvchilarning muayyan amaliy yoki nazariy muammoni mustaqil tadqiq etishi, yechim yo‘llarini izlashi va yakuniy natijani (loyiha, mahsulot, taqdimot) yaratishiga asoslangan ta‘lim texnologiyasidir. Bu metodning asosiy g‘oyasi o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantirish, uning bilim olish jarayonidagi mustaqilligini ta‘minlashdan iborat.

Texnologiya darslarida loyihaviy o‘qitish o‘quvchilarga real hayotiy vaziyatlarga yaqin topshiriqlar ustida ishlash imkonini beradi. Masalan, o‘quvchilar ma‘lum bir buyumni loyihalash, uni yasash uchun zarur materiallarni tanlash, ishlab chiqarish jarayonini rejalashtirish va yakuniy mahsulotni taqdim etish kabi bosqichlarni bosib o‘tadilar. Bu esa ularda tizimli fikrlash, resurslarni oqilona taqsimlash va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini shakllantiradi.

Loyihaviy o‘qitishning bosqichlari

Loyihaviy o‘qitish jarayoni odatda bir necha bosqichdan iborat bo‘ladi. Birinchi bosqichda muammo yoki vazifa aniqlanadi, o‘quvchilar loyiha mavzusini tanlaydilar va uning maqsadini belgilaydilar.

Ikkinchi bosqichda loyihani amalga oshirish rejasi tuziladi, zarur materiallar, vositalar va vaqt resurslari aniqlanadi.

Uchinchi bosqichda o‘quvchilar amaliy faoliyatni bajaradilar — buyumni yasash, hisob-kitoblarni amalga oshirish yoki modelni tayyorlash kabi ishlarni bajaradilar.

To‘rtinchi bosqichda yaratilgan loyiha taqdim etiladi va uning natijalari muhokama qilinadi.

Beshinchi, yakuniy bosqichda esa loyiha natijalari baholanadi va o‘quvchilar o‘z faoliyatlarini tahlil qiladilar. Har bir bosqichda o‘qituvchining vazifasi o‘quvchini to‘g‘ri yo‘naltirish va zarur bo‘lganda maslahat berishdan iborat bo‘ladi, biroq yakuniy qarorlarni o‘quvchining o‘zi qabul qilishi muhim ahamiyatga ega.

Loyihaviy o‘qitishning pedagogik ahamiyati

Loyihaviy o‘qitish metodi o‘quvchilarda bir qator muhim sifatlarni rivojlantiradi. Birinchidan, bu metod orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlash va qaror qabul qilish qobiliyati oshadi.

Ikkinchidan, jamoada ishlash jarayonida o‘quvchilarda muloqot ko‘nikmalari, hamkorlikda ishlash madaniyati shakllanadi.

Uchinchidan, loyiha ustida ishlash davomida o‘quvchilar turli fanlardan olgan bilimlarini amaliyotda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘ladilar, bu esa fanlararo bog‘liqlikni ta‘minlaydi.

Bundan tashqari, loyihaviy o‘qitish o‘quvchilarning kasbiy qiziqishlarini aniqlash va rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Texnologiya darslarida turli sohalarga oid (dizayn, qurilish, elektrotexnika, tikuvchilik va boshqalar) loyihalar ustida ishlash orqali o‘quvchilar o‘zlariga yaqin bo‘lgan kasb yo‘nalishlarini aniqlay boshlaydilar.

Shuni ham ta’kidlash joizki, loyihaviy o’qitish jarayonida o’quvchilar nafaqat texnik ko’nikmalarni, balki vaqtni boshqarish, resurslardan tejamkorlik bilan foydalanish va o’z faoliyatini rejalashtirish kabi umuminsoniy ko’nikmalarni ham egallaydilar. Bu ko’nikmalar kelajakda qaysi kasb yo’nalishini tanlashidan qat’i nazar, har qanday sohada muvaffaqiyatli faoliyat yuritish uchun zarur bo’lgan asosiy ko’nikmalar sirasiga kiradi.

Loyihaviy o’qitishni tashkil etishda uchraydigan muammolar

Loyihaviy o’qitish metodini amaliyotga tatbiq etishda bir qator qiyinchiliklar ham mavjud. Jumladan, texnologiya xonalarining zarur asbob-uskunalar bilan yetarli darajada ta’minlanmaganligi, dars vaqtining cheklanganligi, shuningdek ayrim o’qituvchilarning ushbu metodni qo’llash bo’yicha metodik tayyorgarligining yetarli emasligi kabi muammolar uchraydi. Bu muammolarni bartaraf etish uchun o’qituvchilarning malakasini oshirish, o’quv-moddiy bazani yaxshilash hamda loyihaviy o’qitish bo’yicha uslubiy qo’llanmalarni ishlab chiqish zarur.

Loyihaviy o’qitishni samarali tashkil etish bo’yicha tavsiyalar

Texnologiya darslarida loyihaviy o’qitishni samarali tashkil etish uchun quyidagi tavsiyalarga rioya qilish maqsadga muvofiqdir: loyiha mavzularini o’quvchilarning yosh xususiyatlari va qiziqishlariga mos tanlash; loyihalarni bosqichma-bosqich, aniq muddatlar bilan rejalashtirish; o’quvchilarni kichik guruhlariga bo’lib, jamoaviy ishlashga yo’naltirish; loyiha yakunida taqdimot va muhokama tashkil etish orqali o’quvchilarning nutq va tanqidiy fikrlash ko’nikmalarini rivojlantirish. Shuningdek, loyihalarni baholashda aniq mezonlar ishlab chiqish va o’quvchilarga o’z-o’zini baholash imkoniyatini berish ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, loyihaviy o’qitish metodi texnologiya ta’limida o’quvchilarning ijodiy, mustaqil va amaliy ko’nikmalarini rivojlantirishning samarali vositasi hisoblanadi. Ushbu metodni to’g’ri va izchil tashkil etish o’quvchilarda tizimli fikrlash, jamoaviy ishlash hamda kasbiy qiziqishlarni shakllantirishga xizmat qiladi. Loyihaviy o’qitishni amaliyotga keng joriy etish uchun o’qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish, o’quv-moddiy bazani yaxshilash hamda ushbu metodning nazariy-uslubiy asoslarini yanada takomillashtirish zarur.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Yo’ldoshev J.G'. Pedagogik texnologiya asoslari. – Toshkent: O’qituvchi, 2019.
2. To’laganova G. Texnologiya ta’limi metodikasi. – Toshkent: Fan, 2020.
3. Ochilov M. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Universitet, 2018.
4. Xasanboyeva O. Loyihaviy o’qitish metodikasi. – Toshkent: O’qituvchi, 2021.
5. Sharipov Sh. Umumta’lim maktablarida zamonaviy ta’lim texnologiyalari. – Toshkent: TDPU nashriyoti, 2022.
6. Nazarova F. Texnologiya darslarida ijodiy loyihalar ustida ishlash. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.